

Kranj.

(Črtice. — Sestavil dr. I. Mauring.)

Ker je preživel naš častiti Kranj v novejšem času zlasti zaradi odvzete gimnazije marsikatero bridko uro, in ker se mu prav sedaj obeta boljša bodočnost, ozrimo se v to gorenjsko stolnico in počastimo jo po svojih skromnih močeh! Morebiti se vzbudi tako več zanimanja za ta biser naše kranjske dežele.

Tam, kjer se steka Kokra v bistro Savo, «tam, kjer Kranj na trdi skali, sedež svoj star' kaže zali», tam je že za časa Rimljanov stala močna trdnjava, baje mesto Santicum.¹⁾ Kako naj bi bil prezrl bistri Rimljan ta že od prirode

¹⁾ Na severu od Kranja, precej za župnim pokopališčem proti zapadu se je našlo letos imenitno prazgodovinsko pokopališče. Delavci so prekopali že več ravnih grobov, toda raznesli so nekaj lepih najdeb na razne strani. Oteli so le nekaj lepih, izvrstno ohranjenih izkopin, namreč pet krasnih fibul in jedno čolničasto, veliko zalasnico in železno sekuro. Najdbe spadajo v hallstattsko dōbo in so posebno važne zaradi tega, ker se na Gorenjskem doslej sploh še ni nič takega našlo. Izkopine hrani deželni muzej.

tolikanj utrjeni kraj! Na vshodu leno poteka Kokra v nad dvanajst metrov globoki, prepadu podobni strugi. Ob zapadu se peni mogočna Sava in stavi Kranj na polotok. Le na severni strani je bilo treba utrditi kraj, da je bil prav močna trdnjava. Ni čuda, da so si pozneje izvolili ravno ta kraj mejni grofi v svoje bivališče, utrdili ga in imenovali nemško «Krainburg».

Ali je dobila po tej trdnjavi vsa dežela kranjska svoje ime, to vprašanje ne spada sem.

L. 788. je dobil Karol Véliki sedanjo Kranjsko v last in jo razdelil v marke; pustil ji je pa lastne slovenske kneze. V poznejših letih je bil Kranj podložen koroškimi vojvodam, oglejskim patrijarhom, v petnajstem stoletju pa celjskim grofom.

Leta 1256. je takratni lastnik mesta, koroški vojvoda, dovolil grofoma ortenburškima Henriku in Frideriku, da si smeta sezidati trdnjavo, sedanji grad «Kizelstein». Za časa Valvasorja je imel